

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง "การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5" ผู้วิจัย
ได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การสุ่มตัวอย่างประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร
2. ศึกษาหลักสูตรสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และหลักสูตรสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. สัมภาษณ์ครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน
สังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 เพื่อใช้เป็น
แนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

การสุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนสังคมศึกษาที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 5 ประกอบด้วยจังหวัดกาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี ในภาคปลายปีการศึกษา 2537 การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียนมีวิธีการสุ่มตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสุ่มตัวอย่างประชากรเพื่อการวิจัยเบื้องต้น มีวิธีการสุ่มตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดกรมสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 5 พบว่ามีจำนวน 131 โรงเรียน

1.2 ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ไปยังครูผู้สอนสังคมศึกษาไปยังโรงเรียนทุกโรงเรียนในข้อ 1.1 โดยสอดซองเปล่า และติดแสตมป์เพื่อส่งกลับคืน และได้รับกลับคืนมาจำนวน 72 ฉบับ

2. การสุ่มตัวอย่างประชากรเพื่อการวิจัย

การเลือกสุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียนใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Specific Random Sampling) มีวิธีการสุ่มตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยคัดเลือกโรงเรียนที่ครูสังคมศึกษาได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการ

การเรียนการสอนสังคมศึกษาจากข้อ 1.2 จำนวน 72 โรงเรียน โดยพิจารณาถึงความสมบูรณ์ของคำตอบจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา แล้วนำมาจัดลำดับการใช้จากมากไปหาน้อย โดยแยกเป็นจังหวัด จากนั้นคัดเลือกตัวอย่างประชากรโรงเรียนที่มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากที่สุด ในอัตราส่วน 1:3 ได้ตัวอย่างประชากรโรงเรียนจำนวน 26 โรงเรียน

2.2 ผู้วิจัยกำหนดให้ตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษา จากตัวอย่างประชากรโรงเรียนในข้อ 2.1 เป็นตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษา เพื่อทำการสัมภาษณ์โรงเรียนละ 1 คน ได้ตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษาจำนวน 26 คน ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างประชากรโรงเรียน และครูสังกัดศึกษาในเขตการศึกษา 5

n1 = ตัวอย่างประชากรโรงเรียนที่ส่งแบบสอบถามกลับคืน

n2 = ตัวอย่างประชากรที่ได้รับการสุ่ม

จังหวัด	ประชากร โรงเรียน	n1	n2	ตัวอย่าง ประชากร ครูสังกัดศึกษา
กาญจนบุรี	27	14	5	5
ประจวบคีรีขันธ์	18	11	4	4
เพชรบุรี	22	12	4	4
ราชบุรี	26	14	5	5
สมุทรสงคราม	10	5	2	2
สุพรรณบุรี	23	16	6	6
รวม	131	72	26	26

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้เพื่อการวิจัยเบื้องต้น

1.1 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเบื้องต้นเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

เกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน
สังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ทางด้าน
การเตรียมการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating Scale)

1.2 ผู้วิจัยสร้างเอกสารประกอบการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับ
การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตอนที่ 2 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. เครื่องมือที่ใช้เพื่อการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์จำนวน 1 ชุด เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง
(Unstructured Interview) เกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา
ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ประกอบด้วยประเด็นคำถาม
เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

2.1.2.1 ความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ครูสังคมศึกษานำมาใช้ใน
การเรียนการสอนสังคมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 หมวดดังนี้

หมวดที่ 1 หมวดขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และศาสนา

หมวดที่ 2 หมวดภาษา และวรรณกรรม

หมวดที่ 3 หมวดศิลปกรรม และโบราณคดี

หมวดที่ 4 หมวดการละเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ

หมวดที่ 5 หมวดชีวิตความเป็นอยู่ และวิทยาการ

2.1.2.2 วิธีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา

2.1.2.3 ปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5

2.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไขแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม และความครอบคลุมเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ตรวจแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูสังคมศึกษาที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อใช้กับตัวอย่างประชากรจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอต่อผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือขอความร่วมมือจากหัวหน้าสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 5 จำนวน 26 โรงเรียน ในการตอบแบบสัมภาษณ์ของครูสังคมศึกษาในโรงเรียน

2. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ครูสังคมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรด้วยตนเอง โดยเริ่มทำการสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538 ถึงวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ นำมาจำแนกตามลำดับความถี่ของผู้ตอบแล้วนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในข้อที่ 2.1 และ 2.2 นำมาจำแนกตามลำดับความถี่ของผู้ตอบแล้วนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียง

3. ข้อมูลตอนที่ 2 ในข้อ 2.3 และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา นำมาจำแนกตามลำดับความถี่ของผู้ตอบแล้วนำเสนอในรูปของความเรียงตามลำดับความถี่

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการบันทึกเทปแถบเสียงไว้ พร้อมทั้งจดบันทึกขณะสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการถอดข้อความที่บันทึกแถบเสียงไว้ เพื่อตรวจสอบข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ว่าครบถ้วนหรือไม่ จากนั้นนำมาจัดหมวดหมู่ แจกแจงความถี่จำนวน 3 ครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. หลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรในแต่ละโรงเรียนนั้น ผู้วิจัยได้ทำการถอดข้อความที่บันทึกแถบเสียงไว้ เป็นการจัดหมวดหมู่แจกแจงความถี่ ครั้งที่ 1

2. หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรทั้งหมดครบทุกโรงเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้ถอดข้อความที่บันทึกแถบเสียงไว้ทั้งหมดอีกครั้ง เป็นการจัดหมวดหมู่ แจกแจงความถี่ ครั้งที่ 2 เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถูกต้องตรงกันหรือไม่

3. ในกรณีที่มิใช่ข้อความจากการสัมภาษณ์ใดไม่ถูกต้องตรงกัน ผู้วิจัยตรวจสอบโดยการถอดข้อความที่บันทึกแถบเสียงไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกัน